

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Нідзієва В.А., аспірантка Інституту педагогіки НАПН України,
директор гімназії №117 ім. Лесі Українки
з поглибленим вивченням іноземних мов м. Києва

Відповідно до завдань дослідження розроблена концептуальна модель організаційної культури закладу загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) на засадах філософії людино(дитино)центризму, системного, аксіологічного та діяльнісного підходів до феномену організаційної культури.

Мета організаційної культури ЗЗСО – забезпечення злагодженої ефективної діяльності учасників освітнього процесу: вчителів, здобувачів освіти, батьків, адміністрації ЗЗСО, громади. На рівні ЗЗСО організаційна культура сприяє розвитку закладу освіти, на рівні вчителя професійному, особистісному розвитку та комунікаціям, на рівні учня – опануванню різних видів діяльності у взаємодії, партнерстві, співпраці та соціалізації, на рівні громади – формуванню світогляду громадян, комунікаціям, передачі культурної спадщини, плеканню традицій, дотриманню соціальних норм і соціально прийнятних моделей поведінки.

Організаційну культуру ЗЗСО розглядаємо з позицій системного підходу як об'єкт пізнання та як систему, що має рухомі межі та утворена з особистісно-когнітивного, аксіологічного, комунікативно-поведінкового та діяльнісного компонентів, яким притаманні елементи, специфічні ознаки та взаємозв'язки між ними. До складу особистісно-когнітивного компоненту організаційної культури ЗЗСО входять: світогляд, інтелект, спрямованість особистості, її індивідуально-типологічні характеристики. Світогляд особистості, групи, колективу розглядаємо як систему поглядів на світ і місце в ньому людини, ставлення людини до дійсності, що її оточує, та до себе самої, тобто найбільш узагальнені погляди на сенс життя, на мету людської діяльності. Світогляд складається з таких елементів як узагальнені знання, переконання, цінності, ідеали, вірування, принципи діяльності, життєві норми. Зауважимо, що окремі складники світогляду, наприклад, цінності, знання, дії належать до інших складників організаційної культури або є самостійними її компонентами. Це підтверджує інтегративність, багатогранність та взаємопроникнення компонентів організаційної культури ЗЗСО та зв'язки між ними.

Для ефективного управління закладом освіти важливі знання про організаційну культуру в цілому, переконання суб'єктів, щодо стану її сформованості та бажаного майбутнього стану, цінності, на яких ґрунтується культура, ідеали або герої, на яких рівняються у закладі, вірування як спосіб сприйняття культури, норм, ідеалів, принципів освітньої діяльності, поєднання життєвих та організаційних норм у конкретному закладі освіти.

Наступний елемент особистісно-когнітивного компоненту є інтелект, який розглядаємо «у синкретизмі розумового, соціального та емоційного інтелекту особистості і колективу» за Л. Калініною. Це основа усталеного розвитку закладу освіти, поєднання розумових здібностей, розуміння своєї поведінки та поведінки інших людей для ефективної міжособистісної взаємодії та соціальної адаптації, розуміння власних емоцій та емоцій інших людей. Усі компоненти та елементи мають специфіку та обґрунтовані на окреслених засадах.

Спеціальним чином організована у закладах освіти педагогічна діяльність створює можливості навчання культурі здобувачів освіти. Соціально-культурна діяльність ЗЗСО сприяє становленню й розвитку особистості, школа виступає як інститут трансляції культурних цінностей від одного покоління до іншого.

Від того, які цінності домінують в освітньому середовищі кожної школи, яких правил і норм дотримуються вчителі та учні у щоденній діяльності, як налагоджені взаємовідносини та комунікації між учасниками освітнього процесу, залежить головний результат її діяльності – випускник-особистість, патріот, інноватор.